

FØRSTEHJÆLP

Formål

Efter udvalgets opfattelse må der tillægges kendskabet til førstehjælp så stor almen værdi, at det vil være naturligt og rigtigt at inddrage undervisning i førstehjælp i skolearbejdet, selv om denne undervisning ikke er obligatorisk i henhold til folkeskoleloven.

Medens man tidligere brugte benævnelserne samaritergerning eller nødhjælp, er man i de senere år gået over til den mere logiske benævnelse førstehjælp. Den hjælp, enhver ikke-læge kan lære at yde mennesker, der kommer til skade eller pludselig bliver syge, kan kun være af foreløbig karakter; hvis det ikke drejer sig om rene ubetydeligheder, må den egentlige hjælp ydes af en læge.

Undervisning i førstehjælp giver eleverne nyttige kundskaber, anvendelige i mangfoldige situationer både inden og uden for hjemmets og skolens rammer. Enhver kan når som helst komme ud for at være den, der først må træde hjælpende **til**, når en ulykke er sket. I trafikken, på arbejdspladser, på legepladser, ved badestrande, i

hjemmene - overalt er der faremomenter, og deres antal er trods alle sikkerhedsforanstaltninger kraftigt forøget med den tekniske udvikling.

Ved mindre farlige skader vil rigtigt udført førstehjælp kunne betyde hurtigere helbredelse. Ved livsfarlige skader vil den første hjælp, der ydes, ofte være afgørende i spørgsmålet om liv eller død. Selv et mindre kendskab til førstehjælp - en viden om, hvad der må gøres, og hvad der ikke må gøres - vil have en gunstig psykisk virkning på den, der kommer ud for at skulle hjælpe en forulykket. Kommer førstehjælperen selv til skade, vil hans viden ligeledes have en beroligende og gavnlig virkning.

Børn og unge er stærkt interesserede i at lære førstehjælp; de mange praktiske færdigheder, der skal læres, gør timerne afvekslende og levende. Emnets hele indhold er rigt på muligheder for værdifuld samtale og kontakt mellem lærer og elever. En undervisning, hvis sigte er en opøvelse i hjælp til medmennesker og selvhjælp, må man tillægge stor pædagogisk værdi.

Omfang og indhold

Elementær førstehjælp (1. års undervisning)

Med hensyn til undervisningens omfang kan henvises til det på Sundhedsstyrelsens foranledning udarbejdede kursus i »Elementær førstehjælp« på 12 timer.

Plan for kursus i elementær førstehjælp
 Førstehjælpens grundregler.
 Forbindinger.
 Transport.

Blodstandsning.
Infektion.
Chok.
Forbrændinger.
Knoglebrud.
Særlige læsioner.
Førstehjælp under katastrofer.
Kunstigt åndedræt.

Der udstedes bevis for gennemgået kursus, og eleven får ret til at bære skolernes førstehjælpsmærke (S.F.M.) i bronze.

Kun lærere, der er anerkendt som lærere i elementær førstehjælp, kan undervise ved dette kursus. Anerkendelse kan opnås ved deltagelse i kursus arrangeret af Komiteen for Skolernes Førstehjælpsmærke (adresse: Platanvej 22, Kbh. V, tlf. Eva 9040).

Udvidet førstehjælp (2. års undervisning)

En udvidet undervisning i førstehjælp kan gennemføres efter den i bilag 7 angivne plan for et kursus på 24 timer.

Dette kursus kan afsluttes med en prøve efter regler udarbejdet af Komiteen for Skolernes Førstehjælpsmærke. Der udstedes bevis for bestået prøve, og eleven får ret til at bære skolernes førstehjælpsmærke (S.F.M.) i sølv.

Kun lærere, der er anerkendt som instruktører af Komiteen for Skolernes Førstehjælpsmærke, kan indstille elever til prøven.

Såfremt den foreslåede plan ikke følges, må undervisningen for at være dækkende og forsvarlig have et tilsvarende indhold.

Metoder og hjælpemidler

Metoder

Den mundtlige gennemgang kan med fordel levendegøres med eksempler fra hverdagslivet - enhver avis indeholder et righoldigt materiale. Opmærksomheden henledes desuden på velegnet illustrationsmateriale til emnet, f. eks. billeder, tegninger, giftflasker, defekte bordlamper.

De praktiske øvelser falder naturligt i tre etaper: demonstration, indøvelse og træning.

Demonstrationen omfatter lærerens grundige forevisning med mundtlig forklaring.

Indøvelsen foregår trinvis, idet læreren i forvejen har inddelt øvelsen i passende trin, og der arbejdes på følgende måde:

1. Læreren foreviser.
2. Eleven udfører det foreviste.

3. Læreren kontrollerer.

Ved de allerfleste øvelser er det praktisk nødvendigt, at eleverne arbejder sammen to og to og efter tur er aktiv hjælper og den, der skal behandles. Ved enkelte øvelser kræves det, at der er flere hjælpere; her må eleverne arbejde i grupper.

Undervisningen kan gennemføres i et almindeligt klasseværelse. Ved indøvelsen af kunstigt åndedræt, transport og andre pladskrævende øvelser vil det være en fordel at benytte en gymnastiksal eller et andet større rum.

Mod slutningen af et kursus (fra 20. time - eller tidligere, hvis man f. eks. udelader hoved-, øjen- og skulderbind med øvelsesbind) - bør der gives eleverne lejlig-

hed til selvstændig *træning* i de praktiske øvelser. Eleverne arbejder igen sammen to og to (eller i grupper), og for at de selv kan føre kontrol med deres træning, kan man give dem hver en liste over samtlige praktiske øvelser, der skal læres, med plads til afkrydsning.

Under træningen kan man lade eleverne

arbejde efter lærebogens illustrationer og forklaringer til de praktiske øvelser. Eleverne har gavn af at lære denne selvstændige arbejdsform samtidig med, at de tilegner sig et godt kendskab til de enkelte færdigheder. Arbejdsformen giver i øvrigt læreren tid til at give individuel vejledning, hvor det er påkrævet.

Hjælpemidler

Elementær førstehjælp

Instruktørvejledning med teksthæfte (dette materiale udleveres til lærere, der har gennemgået instruktionskursus i elementær førstehjælp).

Billedbånd.

Pr. elev: »Elementær førstehjælp« (elevhæftet).

Et trekantet tørklæde, en enkeltmandsforbinding og en Blocks forbinding nr. 1.

Udvidet førstehjælp

En lærebog til hver elev.

Anatomiske billedtavler og billedbånd.

Til en klasse på ca. 24 elever er desuden følgende materiel påkrævet:

4 store uldtæpper (til rullebandage, trans-

port og underlag ved kunstigt åndedræt).
6 rundstokke - længde 30 cm - diameter 1,5 cm (til knebepres).

4 ruller gazebind 15 cm X 8 m (til slynger).
Enkelte ruller gazebind af mindre bredde (f. eks. til fingerbind).

12 sterile forbindspakker nr. I eller II (kan anvendes flere gange til øvelse).

12 flonelsbind 8 cm X 5 m.

12 - 5 cm X 5 m.

12 - 3 cm X 3 m.

24 trekantede tørklæder.

1 håndklæde (til støtteforbinding ved ribbensbrud).

Sikkerhedsnåle - stænkeflaske med jodsprit - plaster med og uden gaze.

Listen opfylder kun minimumskravet til mængden af materiel.

Undervisningens placering

Elementær førstehjælp

Ved at henlægge undervisningen i den elementære førstehjælp til 7. skoleår kan man sikre sig, at alle børn har fået denne undervisning, inden de forlader skolen. Endvidere vil man herved have givet eleverne et godt grundlag for en udvidet undervisning i førstehjælp på højere klassetrin.

Udvalget kan derfor meget anbefale, at elementær førstehjælp optages på de enkelte

kommuners undervisningsplan som en mulighed i undervisningen i 7. skoleår. En forudsætning for, at denne mulighed i de enkelte tilfælde kan realiseres, vil naturligvis være, at skolen råder over lærerkrafter med den fornødne særlige uddannelse. Undervisningen kan derfor ikke generelt anbefales knyttet til bestemte fag, men det må tilrådes, at det i hvert enkelt

tilfælde aftales mellem de pågældende lærere, hvem der skal påtage sig undervisningen.

Hvor undervisningen i elementær førstehjælp ikke gives i 7. skoleår, må det an-

befales, at den placeres i 8. klasse som et emne inden for orienteringsfagene eller legemsøvelser eller eventuelt som et valgfrit fag.

Udvidet førstehjælp

Hvor der i 7. skoleår er givet undervisning i elementær førstehjælp, kan det anbefales, at udvidet førstehjælp tages op i 8. klasse - enten i tilknytning til orienteringsfagene eller legemsøvelser eller som et valgfrit fag.

Hvis undervisning i elementær førstehjælp derimod først er givet i 8. klasse, kan undervisningen i udvidet førstehjælp eventuelt placeres i 9. klasse.

Hvor det ikke er muligt at indpasse undervisningen i elementær eller udvidet førstehjælp i den almindelige undervisning, kan det endelig anbefales, at skolerne opretter frivillige kursus uden for den normale undervisningstid. Sådanne kursus er med godt udbytte gennemført flere steder i landet.